

MENUBENADERING EU-PLATTELANDSBELEID ONVOLDOENDE BENUT

Ida Terluin en Gabe Venema

Sinds 2000 bestaat het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) uit een eerste en tweede pijler. De eerste pijler omvat het gemeenschappelijke markt- en prijsbeleid, terwijl de tweede - nieuwe - pijler is bedoeld voor plattelandsontwikkeling. De tweede pijler wil een bijdrage leveren aan drie prioriteiten: (1) versterking van de landbouw- en bosbouwsector; (2) versterking van de concurrentiepositie van plattelandsgebieden; en (3) de instandhouding van het milieu en het landelijk erfgoed.

Om het EU-plattelandsbeleid uit te voeren, kunnen nationale of regionale overheden kiezen uit een 'menu' van 22 maatregelen, zoals investeringen in landbouwbedrijven, vestigingssteun voor jonge landbouwers, opleiding, steun voor bergboeren, landbouwmilieumaatregelen, bosbouwmaatregelen, basisvoorzieningen voor de plattelandseconomie, dorpsvernieuwing en bevordering van toeristische en ambachtelijke activiteiten. De menu-benadering maakt het mogelijk om alleen die maatregelen te kiezen die aansluiten bij de nationale of regionale plattelandsproblematiek. De keuze wordt neergelegd in een zogenaamd plattelandsontwikkelingsplan (POP), dat voor de periode 2000-2006 geldt. Nederland heeft, net als veel andere EU-landen één POP voor het hele land opgesteld. Alleen Portugal, Italië en het VK hebben POPs voor regio's gemaakt, terwijl België, Duitsland, Spanje en Finland voor een mengvorm van nationale en regionale POPs hebben gekozen.

Keuze voor veel maatregelen

Uit een vergelijking van een aantal POPs in België, Duitsland, Italië, het VK en Nederland blijkt dat er meestal voor veel maatregelen wordt gekozen, variërend van 12 maatregelen in Wales tot 16 in Nederland en 18 in Lombardije. Van een concentratie van het EU-plattelandsbeleid op een beperkt aantal maatregelen is geen sprake. In alle onderzochte POPs worden maatregelen voor investeringen in landbouwbedrijven, steun voor bergboeren, en landbouwmilieumaatregelen ingezet. Het Nederlandse POP onderscheidt zich van de andere door de forse inzet van middelen voor verkaveling - die onder andere wordt aangewend voor de aankoop van landbouwgronden voor de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) - en milieubehoud in samenhang met land- en bosbouw en landschapsbeheer. Aan elk van deze maatregelen wordt ongeveer een vijfde van het POP-budget besteed.

Focus op alle drie doelstellingen

Uit de onderzochte POPs blijkt ook dat er geen keuze uit de te realiseren doelstellingen van het EU-plattelandsbeleid wordt gemaakt. Overal wil men de drie doelstellingen realiseren, hoewel er tussen de regio's/landen wel accentverschillen bestaan (zie tabel 1). In vier van de zeven onderzochte POPs gaat het merendeel van het POP-budget naar de doelstelling 'instandhouding van het milieu en het landelijk erfgoed'. In de twee Italiaanse regio's zijn de prioriteiten 'instandhouding van het milieu en het landelijk erfgoed' en 'versterking van de land- en bosbouwsector' qua aandeel in het budget even belangrijk. In Vlaanderen is daarentegen sprake van een 'boeren-POP' doordat het grootste deel van het budget is gereserveerd voor de prioriteit van de versterking van de land- en bosbouwsector. In alle regio's, met uitzondering van de Duitse deelstaat Neddersachsen, heeft de doelstelling 'versterking van de concurrentiepositie van plattelandsgebieden' een lage prioriteit.

Tabel 1 Verdeling van het POP-budget over de doelstellingen van het EU-plattelandsbeleid in een aantal EU-regio's

	POP-budget (mln. euro)	Verdeling van het POP-budget over de doelstellingen van het EU-plattelandsbeleid (%)		
		versterking van de land- en bos- bouwsector	versterking van de concurrentie- positie van plat- telandsgebieden	instandhouding van het milieu en het lande- lijk erfgoed
Nederland	1.057	14	13	72
Vlaanderen a)	548	43	0,1	23
Niedersachsen	1.684	24	24	51
Nordrhein-Westfalen	856	40	8	52
Wales	813	4	4	92
Emilia Romagna	852	44	9	46
Lombardia	805	47	8	45

a) In Vlaanderen is 34% van het budget gereserveerd voor overgangsmaatregelen.

Aansluiten bij regionale problemen

Ondanks de menubenedering van het EU-plattelandsbeleid zijn in elk van de onderzochte POPs veel verschillende maatregelen naast elkaar opgenomen. Hoewel uit de analyse van de sociaal-economische situatie van de onderzochte POP-regio's naar voren komt dat versterking van de land- en bosbouwsector geen echt knelpunt vormt in de plattelandsontwikkeling, hebben alle regio's wel maatregelen ingezet voor deze prioriteit. De opname van een breed scala aan maatregelen gericht op het realiseren van meerdere doelstellingen in de POPs brengt het risico van versnippering van financiële middelen met zich mee. Hierdoor ontstaat het gevaar dat aan de werkelijke behoeften van een gebied onvoldoende tegemoet kan worden gekomen. Om de maatregelen gericht af te stemmen op de problemen in de regio, zou de menubenedering zo moeten worden gebruikt dat het bord niet overvol wordt geschept met allerlei verschillende hapjes, maar dat het alleen wordt gevuld met ingrediënten die aansluiten bij het regionaal benodigde dieet.

Meer informatie:

Rapport 6.03.01 *Towards regional differentiation of rural development policy in the EU*